

Судова економічна експертиза в контексті справ про банкрутство

Одарка Чабанюк,

канд-ка екон. наук, доцентка, Львівський НДІСЕ, м. Львів, Україна,
ORCID: <http://orcid.org/0000-0003-0884-3515>, e-mail: odarka.lndise@ukr.net

Розглянуто особливості проведення судово-економічної експертизи у справах про банкрутство з урахуванням вимог нормативних документів щодо визначення економічних показників ліквідності, платоспроможності та прибутковості фінансово-господарської діяльності підприємств.

Ключові слова: судова економічна експертиза; економічні показники; фінансовий стан; банкрутство підприємств.

Forensic economic examination in the context of bankruptcy cases

Odarka Chabaniuk

The peculiarities of conducting a forensic economic examination in bankruptcy cases are considered, taking into account the requirements of regulatory documents regarding the determination of economic indicators of liquidity, solvency and profitability of the financial and economic activity of enterprises.

Keywords: forensic economic examination, economic indicators, financial condition, bankruptcy of enterprises

За умов нестабільності в економіці зростає кількість справ, у провадженні яких виникає потреба проведення експертиз з економічного виду досліджень [1, с. 14]. Не виняток — справи щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій із приховування банкрутства, фіктивного банкрутства або доведення до банкрутства. Такі експертизи здійснюються експертами, які мають кваліфікацію судового експерта із правом проведення судових експертиз за спеціальністю 11.2 «Дослідження документів про економічну діяльність підприємств і організацій».

Для проведення таких експертиз слід, зокрема, керуватись Методичними рекомендаціями щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій із приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства [2]. Серед звітних документів підприємства, які використовуються для проведення аналізу та визначення економічних показників (ліквідності, платоспроможності та прибутковості) фінансово-господарської діяльності, є фінансова звітність підприємства. Її структуру та порядок формування визначено Національним положенням (стандартом) бухгалтерського обліку (далі — НПСБО) 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [3] та представлено в дослідженнях науковців [4].

Під час проведення експертного дослідження на основі показників фінансової звітності здійснюють аналіз та визначають стан фінансово-господарської діяльності підприємства, структуру його балансу (задовільна чи незадовільна) та обґрунтованість визнання підприємства

неплатоспроможним; тенденції щодо динаміки основних показників ефективності діяльності підприємства; наявність економічних ознак дій із приховування банкрутства, фіктивного банкрутства або доведення до банкрутства. Під час формування висновку експертного дослідження розрахунки показників оформлюють як додатки до висновку експерта. У разі, коли досліджуваний період припадає на зміну форм звітності, експерт звертає увагу користувачів висновку експертного дослідження на зміну нумерації та назв рядків фінансової звітності з огляду на застосування НПСБО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності».

Фіктивним може бути визнано банкрутство, коли підприємство-боржник не задовольнило вимог кредиторів та зобов'язань перед бюджетом у повному обсязі за наявності у нього на це можливості на момент його звернення до господарського суду із заявою про визнання своєї неплатоспроможності. Із метою виявлення ознак фіктивного банкрутства визначають показник забезпечення зобов'язань боржника всіма його активами шляхом зіставлення суми активів боржника із сумою його зобов'язань [2].

Визначення ознак дій із доведення до банкрутства здійснюють за період, що починається за три роки до дати порушення справи про банкрутство у разі наявності ознак неправомірних дій відповідальних осіб боржника, що призвели до його стійкої фінансової неспроможності, у зв'язку з чим боржник не мав змоги задовольнити в повному обсязі вимоги кредиторів або сплатити обов'язкові платежі.

У разі, коли в документах, за якими призначено судову економічну експертизу (ухвала суду, постанова слідчого), визначено період дослідження більше, ніж три роки, або не зазначено дати порушення справи про банкрутство, експерт з'ясовує ці аспекти шляхом надання клопотання про уточнення експертного завдання та одночасно визначає, за потреби, перелік додаткових документів для проведення експертного дослідження.

Перелік джерел посилання

1. Особливості судово-бухгалтерської експертизи та окремі питання її нормативно-правового регулювання / Р. М. Воронко та ін. // *Вісник Львівського торговельно-економічного університету*. 2022. Вип. 67. С. 13—20. URL: <http://journals-lute.lviv.ua/index.php/visnyk-econom/>

[article/view/1142/1077](https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0014665-06) (дата звернення: 10.03.2023).

2. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій із приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства : наказ Міністерства економіки України від 19.01.2006 р. № 14 (зі змін. та допов.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0014665-06> (дата звернення: 10.03.2023).
3. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text> (дата звернення: 10.03.2023).
4. Бухгалтерський облік : навч. посіб. / Н. О. Лобода, О. М. Чабанюк. Київ, 2022. 224 с.

Окремі питання цифрової інформації як об'єкта експертного дослідження

Антоніна Черемнова,

канд-ка юрид. наук, доцентка, Одеський НДІСЕ, м. Одеса, Україна,

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0221-6337>, e-mail: cheremnova2506@gmail.com

Надано визначення цифрової інформації та досліджено проблемні питання цифрової інформації як об'єкта експертного дослідження. Виокремлено дві групи цифрової інформації, які є об'єктами експертного дослідження під час досудового розслідування.

Ключові слова: діджиталізація; цифрові докази; цифрова інформація; судова експертиза; об'єкт експертного дослідження.

Separate issues of digital information as an object of expert research

Antonina Cheremnova

This paper provides a definition of digital information and explore problematic issues of digital information as an object of expert research. Two groups of digital information, which is the object of expert research during the pre-trial investigation, are singled out.

Keywords: digitization; digital evidence; digital information; forensic examination; object of expert research.

Цифрова інформація вже давно увійшла в наше життя, тому сьогодні неможливо уявити комунікацію в суспільстві без широкого використання сучасних цифрових технологій. Під цифровою (електронною) інформацією (цифровим контентом) розуміють будь-які відомості або дані в електронній (цифровій) формі, що містять об'єкти авторського права і / або суміжних прав і можуть зберігатися і / або поширюватися у вигляді одного або декількох файлів (частин файлів), записів у базі даних на зберігальних пристроях комп'ютерів, серверів тощо в інтернеті.

Оскільки діджиталізація стає дедалі більш інтегральною частиною сучасного життя, існують

визначені правові засади, які регулюють її різні аспекти. Так, слід виокремити Закон України «Про захист персональних даних» [1], норми якого закріплюють правовий механізм, спрямований на захист основоположних прав і свобод людини і громадянина, зокрема права на невтручання в особисте життя, у зв'язку з обробкою персональних даних. Норми Закону України «Про авторське право і суміжні права» визначають права на інтелектуальну власність, що виникають у зв'язку зі створенням і використанням цифрових матеріалів, він регулює поширення та використання цифрових продуктів, зокрема програмного забезпечення, вебконтенту та інших